

Inserati se sprejemajo in velja
ristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
ena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicijska na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. — kr
za pol leta . . . 4 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V Ljubljani na dom posreduje
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Poljanski nasip
št. 48.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Naravni narodi in politični narodi.

Ker na Ogerskem vlada strog madjarski centralizem, in ker drugi narodi razun Mađarov in Hrvatov nima nobene narodne ne politične ravnopravnosti, iz tega je sklepala „N. fr. Presse“, da tudi v Avstriji ni treba ravnopravnosti, da mora tukaj vladati nemška narodnost in se nič ozirati na slovenske narodnosti. Na to odgovarja praška „Politik“, ki se Madjarom neče preveč zameriti, in dela razloček med naravnimi in političnimi narodi. Čehi, pravi, so političen narod, kakor Hrvatje, ker so tisoč let imeli svojo lastno državo, lastne postave, toraj se jim mora samostojnost dati, kakor so jo Madjari Hrvatom pustili. Nek nič vreden list pa to precej pograbi in reče: „Evo, češki bratje sami so vam brco dali, vi Slovenci niste političen narod, toraj nimate nobenih pravic, pač pa jih imamo „deutsch-kraingerji“, kajti pravice kranjske dežele so nemški pisane.“ Res je, da mi Slovenci zdaj nismo političen narod, mi nemamo svojih postav, ne svoje avtonomije. Pičle pravice, ki jih je imela še kranjska dežela, prilastil si je državni zbor, in naši nemškutarji ali „deutschkraningerji“, kakor se zdaj imenujejo, so vselej pomagali, kedar je bilo treba deželne pravice izdajati centralizmu; čudno je tedaj in jako smešno, ako se zdaj ti „deutschkraningerji“ na noge postavljajo in govoré o pravicah kranjske dežele, ktere so ravno oni vedno zatajevali in uničevali. Trditev neumnega lista da slovenski Kranjci niso deležni pravic kranj-

ske dežele, ker so dotične pravice pisane v nemškem jeziku, je tako abotna, da ni vredna nobenega odgovora. Sicer je pa ustava zbrisala vse prejšnje pravice dežel, in je sama deželam nekaj pravic dala, potem pa jih z volilno reformo vred skoraj vse zopet nazaj vzela, ker so centralisti hoteli vse deželne posebnosti kasirati. Če tedaj omenjeni butelj šteje „deutsch-kraingerje“ med politične narode, smeši le samega sebe, ker so njegovi patroni še vedno pravice dežel uničevali na ljubo centralizmu. Ko bi imel prav deželni zbor kranjski vse iste pravice, kakor pred volilno reformo, vendar bi te ne zadostovale za toliko avtonomijo, da bi se moglo govoriti o kaki politični narodnosti; in če bi prav Kranjska uživala tolikošno samoupravo, kakor Hrvatska, bila bi to pač nekaka tolažba, vendar bi Slovincem ne zadostovalo, ker bi Slovenci na Koroškem in Štajarskem nezadovoljeni ostali.

Reči moramo pa še, da se tudi „Politika“ moti, če ona misli, da so le Čehi političen narod, Slovenci pa da so le naraven narod, in da poslednji ne zaslužijo takega ozira, ko Čehi. Tudi Slovenci so bili nekaj političen narod, čeravno ne tako dolgo, kakor Čehi. Ko je vladal kralj Samo, živeli so Slovenci po svojih šegah in postavah. Tudi je znano iz zgodovine, da so koroški vojvode prisegali v slovenskem jeziku in s takimi ceremonijami, kakoršne na Nemškem niso bile v navadi; iz tega smemo po pravici sklepati, da so živeli tedaj Slovenci po svojih postavah, da ni veljalo nemško rimsko pravo, ampak slovansko.

Dunajski centralizem in absolutizem nam je pozneje vse politične pravice vzel, pa tudi Čehom po bitki na Beli gori, in od tega časa so tudi Čehi nehali biti političen narod.

Tudi Srbi in Bolgari so zgubili svojo svobodo in samostojnost, in padli so še globokeje, ko Slovenci, kajti postali so popolnoma sužoji. Zdaj so se pa vendar osvobodili in ustanovili svoje države, in nihče jim tega ne zavida, celo „Politika“ ne bo trdila, da nemajo pravice do tega, ker niso politični narodi. „Politiki“ kaj slabo stoji, da ona tako rekoč od sebe brca stare zaveznike Slovence, ter jim skoraj odreka vsako pomoč, da bi le Madjari se sprijaznili z zgodovinskim pravom Čehov!

Iz strahu pred Madjari zatajuje slovenske brate, ter nas hoče svoji osodi prepustiti, ako bi se le za Čeha avtonomija pribraščiti dala! Pa ne samo nas, tudi svoje najbližje brate, Slovake, hočejo Čehi Madjarom prepustiti, samo da bi Madjari ne nasprotovali češki avtonomiji. To je morda politično, pa pošteno to ni. „Politika“ je sicer tako dobra, da tudi takozvanim „naravnim“ narodom pusti pravico, da se smejo poganjati za politično veljavo in za avtonomijo, pa če „Politika“ misli, da Čehom te borbe ni več treba, ker že imajo svoje državno pravo, potem bi mi sodili, da se „Politika“ nekoliko moti, kajti njih državno pravo je do zdaj še samo na papirji, in prej ko ga v življenje uvedejo, trebalo jim bo še dolge borbe, pri kateri se bodo morali še en čas na našo

Pijanec.

Našim ljudem podomačil Vilinski.

21. Obrnjenje.

(Dalje.)

Katinka je bila pozabila, kar je slišala, češ, ne ve, kaj govori, meša se mu pri pameti. — Pred zoro se Janko prebudi, ves premočen samega potenja. Ozre se okoli in praša: „Kje so gospod? kdaj bodo prišli? kdaj mi prineso sveto popotnico?“

„Šest je ura že proč“, odgovori Katinka, „vsak čas bodo prišli, vsak čas bodo tukaj.“

„Hvala Bogu na veke! Da bom le obhajal, da se skoro okrepcam s telesom svojega Zveličarja, preden umrjem, blagor mi! Bodi mi Bog milosten, meni ubogemu grešniku Katinka čaj, moli pred mano iz bukev ktero molitev pred sv. obhajil m, ti otrok moj, pojdi na grič pa glej, kdaj da pridejo gospod z Bogom.“

Katinka moli zadevne molitve, počasi, razločno, da je besede izgovarjal tudi bolnik. Zdaj je čuti glas obhajilnega zvonca. Veliko ljudi je šlo za duhovnikom, ki so nesli Boga in po poti molili rožni venec. Katinka prižge na čisto pregrajeni mizi dve sveči, odpre vrata in poklekne v kot. Na pragu blagoslovijo du-

hovni gospod pobožno ljudstvo, med katerim je bila tudi Jankova tašča in pa njegov sin; nato se duhoven obrnejo in blagoslove Janka, ki se prekriža.

Duhoven spodbudno omolijo predpisane molitve; gospod napravijo kratek ogovor, ktere besede mu sežejo globoko v sce, da ga obilne solze oblijo. Tako je ginjen, da prosi, naj gospod Glogovčanom povedo, da za smrt bolni Janko jih prosi odpuščanja, ker je vaščanom tako slab izgled dajal, in da naj molijo za-nj.

Na to pobožno in skesano prejme kruh angeljski, zahvali Boga za neizrečeno milost in pade potem v svojo poprejšnjo onemoglost; pričujoči so samo šeptali, da bi ga ne izbudili. Opoldne pride zdravnik in se jako čudi, da Prašnik še živi. Gre k postelji, opazuje bolnikov obraz, ki se je zelo spremenil, tiplje za žilo, praša, kako mu je bilo ponoči in z veseljem pove prestrašeni Katinki: da Prašnik še ne bode umrl, kajti srečno je preстал nevarni čas, obračalo se bo na bolje in danes štirinajst dni, kakor je zagotavljal zdravnik, Prašnik ne bo več v bolniški postelji. Nato zdravnik odide, Katinka pa za njim, ker ni verjela svojim ušesom, ter ga še zunaj bara, če ga je prav razumela in če bo res tako, kakor

je rekel. „Le utešeni bodite, prav dobro ste me razumeli“, reče smehljaje zdravnik, „danes štirinajst dni bo Janko tako zdrav, kakor sva midva zdaj.“

„Zaupali bomo v usmiljenega Boga“, odgovori Katinka oveseljena. Zdravnika v tej priliki praša, bi li škodilo bolniku, ko bi zdaj videl svojo taščo in svojega sina, kterih že tako dolgo ni videl.

„Danes še ni treba, da bi jih videl“, reče zdravnik, „to bi ga preveč pretreslo. Če bo pa nocoj tako dobro spal, kakor prej ta večer, no potlej pa že, jutri namreč; pa še dobro zanj, ako se mu srce od veselja nekoliko pregane.“

Janko je vidoma okreval; v obraz je bil videti bolj zdrav, dihal je laglje, spal mirneje in nič več ni zmešano govoril. Ko se iz dolzega spanja prebudi, bil je zelo slab, ali vendar vesel.

„Danes sem tako srečen“, reče Katinki, „kakor sem bil srečen in vesel, ko sem bil prvokrat pri obhajilu; danes je zame dan dušnega prerodenja, kakor bi bil vnovič krščen.“ Janko je začel moliti bolj ko nekaj, kakor poprej nikdar ne. Katinka, pametna žena, ni mislila, da bi v tem predaleč šel in zatorej je vselej z njim molila, od te dobe se je bil

pomoč naslanjati, in mi bi českim bratom le želeli, da bi kmalo prišel tisti trenotek, ko bodo žamogli nam nehvaležno reči: „Pomagajte si zdaj sami naprej, nam je že pomagano, der mohr hat seine schuldigkeit gethan, der mohr kann gehen.“ Nas taka beseda ne bo prestrašila, ker čutimo sami dovolj moči v sebi, da si izvojujemo pogoje za našo bodočo življenje. Z nami vred ostane v Avstriji še dovolj „naravnih, nepolitičnih“ narodov, ki po sodbi „Politike“ nimajo pravice do samostojnega življenja, to so Rusini, Srbi, Rumunci, Slovaki; tudi za te je Bog ustvaril sonce, tudi ti bodo iskali pogojev za svojo eksistenco, in jih tudi našli, ako Bog dá.

Kakor je prešla ona doba, da je ena vera drugo zatirala, tako postalo bode tudi zatiranje ktere si bode narodnosti enkrat smešno; pri popolni enakopravnosti vseh narodov pa bo zginit tudi razloček med „političnimi“ in samo „naravnimi“ narodi. Ako Madjari zagovarjajo svojo hegemonijo s tem, da se smatrajo za edini „politični“ narod na Ogerskem, izpostavljeni so s to teorijo tudi nevarnosti, da jim bo enkrat napredek vojsko napovedal, ker bo zahteval enakopravnost narodov; čudno je, da so se Čehi, ki marširajo na čelu civilizacije, poprijeli tega nazadnjaškega principa.

Mi vemo, da gre Čehom za biti ali nebiti, toda mi sodimo, da bi bilo bolje zanje, pričakovati rešitve od splošnega vseslovanskega napredka, nego tako zagrizti se v svoje zgodovinsko pravo, in njemu na ljubo postati izdajalcem svojih slovanskih bratov, ki se slučajno ne morejo sklicavati na kako zgodovinsko pravo.

Fizična in duševna moč je več vredna, ko mrtvi papir; kdor svoje moči uri in krepi, kdor vidno napreduje, njemu ni treba obupati nad bodočnostjo; kdor pa fizično in duševno bira in propada, kdor spodkopava svoje življenje z nenravnostjo ali pa nerednostjo, njemu vse pisane pravice ne bodo nič koristile. Tako je propadlo rimsko, tako bizantisko carstvo, in vse svetle krone jih niso mogle rešiti pogina.

Toliko nam v tolažbo in „Politiki“ v odgovor.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 30. avgusta.

V nedeljo je zapustil naš **cesar** Dunaj za več časa, in se podal na potovanje, da obišče deželi Galicijo in Bukovino; pri tej priložnosti hoče pogledati tudi tam bivajoče vojaške polke in prepričati se o njihovi izurjenosti. Grofu Taaffeju je menda na tem leželo, da pride vladar v neposredno dotiko s svojimi narodi, zato mu je nasvetoval potovanje po Češkem, zdaj pa po Galiciji. Zmirom je dobro, če se vladar sam prepriča, kaj ljudje želijo, kaj čutijo in mislijo. Cesarja bodo povsodi slovesno sprejeli; mesta Olomuc, Krakovo, Levov in Črnovice, zgolj slovanska mesta, pripravljajo se na spodoben sprejem svojega vladarja. Čudno se nam je zdelo, ko smo slišali, da v Olomucu niso trpeli slovan. trobojnic, slov. narod nesme pokazati svoje barve, in ali je zavoljo tega menj zvest, če ni samo zvest Avstrijanec, ampak tudi zvest Slovan? Ni je skor države v Evropi, kjer bi se ljudstvo s tako ljubeznijo oklepalo svoje vladarske hiše, kakor v Avstriji. Celo nemški listi zdaj priznavajo, da je habsburška rodovina tista vez, ki državo vkup drži, ne pa nemški jezik, kakor so prej trdili. In res, kaj nas veže na Ogersko še drugega, ko skupni vladar! Političnega pomena menda to potovanje nema. Nekteri pruski listi so hoteli videti v tem demonstracijo zoper Rusijo; do zdaj pa nemamo nobenega znamenja, da bi to res bilo.

Zeleno - štajarski grof Attems kliče vse **avstrijsko-nemške plemenitaše** na boj zoper Slovane. Enako izjavo je dal od sebe grof Salburg v gorenji Avstriji. Oba priznavata, da nemški plemenitaši v Avstriji do zdaj niso imeli nobene politične veljave, in da so se zgubili pred češkim in poljskim plemstvom. Veljava češkega plemstva izvira iz njegovega velikega premoženja, revni nemški plemiči pa tudi zato nimajo toliko veljave, ker med Nemci vlada meščanstvo, ki je sovražno plemstvu, pri Slovanih pa je prvi mož kmet in se z grajščakom v tem vjema, ker sta oba poljedelca; naravno je tedaj, da ima slovansko plemstvo več političnega upliva, kakor nemško. Na ta razloček sta vrla grofa Attems in Sal-

burg čisto pozabila. Nemški plemiči stojé osamljeni med svojim ljudstvom, slovanski plemiči pa so voditelji ljudstva, to je velika razlika, ki je noben štajarski ali gorenjeavstrijski grof poravnati ne more.

Dr. Sturm bo v kratkem sklical shod **nemških Moravcev**. Na Moravskem živi le pol milijona Nemcev poleg poldrugemu milijonu Slovanov. Ta shod tedaj nima velike važnosti.

Madjarom se predobro godi, zato uganjajo že čudne politične burke. Nedavno so nekteri levičnjaki proklamirali republiko; zdaj je zopet v Debrečinu zavolj enacega zločina urednik Szathmary obsojen na poldrugo leto ječe in 500 gl. globe.

Vnanje države.

Bismark je odpustil ministra za kupčijo, Hofmana, ter sam prevzel vodstvo kupčijskega ministerstva za nemško državo. To je pomenljivo zato, ker je Bismark odločen „schutzzöllner“ in bo zdaj to svojo idejo praktično izpeljal. To zna prekucniti vse kupčijske razmere v Evropi, in radovedni smemo biti, kakove nasledke bo to imelo za Nemčijo in kake za ostalo Evropo. Vsakako je Bismark mož, ki ima moč v rokah, svoje principe v življenje spraviti, in zato ne bo ostala stvar dalje pri teoriji, ampak prestavila se bo v dejanje. Judovski listi že zdaj javkajo, ker so ravno judje imeli največ koristi od svobodne kupčije. Za njih porabo so se zidale brezštevne železnice, plačati jih je moralo pa ljudstvo, ki je v mnogih krajih zavolj železnic svoj kruh zgubilo. Tako so se pokazale železnice kot velika nesreča za velik del ljudstva; vsi tisti, ki so prej od prevažanja blaga živeli, furmani in kmetje, zgubili so zaslužek, ki je vsled železnic pripadel čisto drugim ljudem, zlasti podvzetnikom v velikih mestih, ki so železnice zidali, v drugi vrsti pa tistim tovarnam, ki železne vozove delajo. Neizmerna je tudi zguba krčmarjev. Od tega časa se pričinja revščina po deželi, in od tega časa se kopiči premoženje v posameznih rokah. Bomo videli, kaj bo zdaj Bismark ukrenil.

Turčija še vedno ne vé, ali bi izročila Črnogorcem Osinj ali ne. O evropski de-

Janko tako molitve privadil, da mu je vselej nekaj manjkalo, da je nekaj pogrešal, kader ni molil. Drugo jutro je bil Janko že bolj pri močeh in dokaj veselega srca. „Kako sem srečen“, je rekel, „presrečen, a še bolj bi bil, ko bi mogel videti in objeti svojega Jančeta.“

„To se lahko zgodi; saj ga vsak dan pogrešamo.“

„Da, res je, prav imaš. Oh, da bi se le od kod prikazal, tak ali tak!“

Katinka odpre vrata in noter stopi čeden dečko; vesel skoči k očetu, ki ga veselo objame z obema rokama. Janko ni premogel drugega reči ko te besede: „Moj Bog, bodi zshvaljen!“ Ko se bolnik nekoliko umiri in odpočije od veselega svidenja in sprejema, začne se prašanje od konca do kraja in ko je slišal, da je sin izučen mlinarski pomočnik in da dela pri novem mlinarju, pri tistem, ki je svoje dni bil kupil Jankov mlin in pri katerem se je bil tudi mlinarstva izučil, se je zelo čudil. Janče je imel prav dobra spričala in vsakdo v vasi ga je rad imel, zato ker je bil pošten in pa brhek mladeneč.

Bolnik se ni mogel dosti zahvaliti svoji tašči, da je vse tako modro in umno vredila in uravnala. In Katinka posebno od veselja ni vedela kaj, ko je slišala, da je sin izučen in

da bo zdaj pri njih doma ostal. Janče prinese pokazat ves denar, ki si ga je bil ta čas prislužil. Mati se ni mogla načuditi, da si je dečko toliko na stran djal in prihranil, in deček v svoji nedolžnosti reče: „Mati, jaz znam gospodariti, veste, krčme se ogibljem, kakor ognja.“ Janče je ne globoko ranil očetovo srce. Katinka je to spazila in precej je pogovor na drugo stran obrnila. — V ogljarjevi kočici praznovali so danes dan, ki jim bode ostal za zmeraj nepozabljiv. Popoldne je bil prišel tudi stražar Juri in bil deležen občega veselja. Pravil je, kako je Grabež nevarno bolan in da bi bilo za njega veliko boljše, ko bi za dobljeno rano umrl, ker so še velikim pregreškom njegovim na sled prišli in pa takim nepostavnostim, da bi težko kedaj vidil beli dan.

Tašča se je morala domu vrniti, ker je bilo dosti opraviti v hiši njeni in na polju. Njen brat, ki je bil bogat posestnik v Dobravi, je bil umrl, pa njej zapisal svoje premoženje in tako je imela veliko opraviti z gospodarstvom.

„Janko“, je dejala odhajaje, „dobro se drži, bode zvest svojim sklepom, ki si jih storil, pa boš skoro o meni kaj čul, kar te bo veselilo.“

Nobeno zdravilo ni tako močno in zdravilno, kakor je zadovoljnost in veselje, kakor

pravi neki starodjavni zdravnik, in prav ima, zakaj to uči in potrjuje skušnja v tisučerihi primerih in tudi tukaj je bilo tako. Še ni bilo preteklo dobrih štirinajst dni in Janko je popolnoma okreval, tako da se je pred kočjo na solncu grel, okoli njega pa je bila njegova radostna družina. Ta družina je bila zdaj zares prav srečna. Janko je spoštoval svojo ženo in pazil na svoje otroke, kakor na zrkalo svojega očesa. Zdelo se mu je, da je na novo oživel, da se je popolnoma prerodil. Vsak dan so prihajali sosede in prijatli, ki so ga obiskovali in blagrovili, da je smrti srečno odšel. Od dne do dne se je čutil krepkejšega in zdravejšega. Prišli so ga obiskat tudi gospod gozdar in pa gospod sodnik, hoteči poizvedeti, kako je kaj Janku Prašniku, od ktere ga so bili slišali, da je nevarno zbolel. Janko je sodniku vse natanko povedal, kako je bilo in kako se mu je zgodilo, in na to mu sodnijski gospod odgovori:

„Prašnik, to le z uma pustite za vselej! Že davno sem vedel, kaj je s tem; za svoje nepremišljenosti in prestopke ste se dosti pokorili; bodite mirni, vsa stvar je pri kraju, vse je poravnano.“

Tudi duhovni gospod so večkrat prišli.

Dobro veš, dragi čitatelj, kako ravna

monstraciji z vojnimi barkami je zdaj spet vse tiho. Kot odgovor na grške terjatve zbira Turčija veliko armado na grški meji.

V Janini je prodajala turška vlada državna posestva. Kupil jih je nek Grk Zarifi. Visoka porta pa je to kupčijo zavrnila, in prodala posestva turškim bogatašem. Tako se lažnjivost in verolomnost turška pri vsaki priliki pokaže.

Angleži imajo svoje težave v Afganistanu. Pa to še ni nič proti temu, kar se na Irskem godi. Vsak dan so tam neredi in pretepi. Angleški grajščaki prodajajo svoje prideleke po dražbi, pa Irski jih nečejo kupovati, nikogar ni na dražbo. Razburjenost med ljudstvom je velikanska; Irski nečejo dalje za Angleže delati; oni vedó, da so si Angleži deželo po sili in krivici prilastili, in so prišli do spoznanja, da je neumno, da so domačini samo najemniki tiste semlje, ki je bila prej njih lastnina. Tako germansko pleme povsodi brutalno postopa z drugimi narodi, ter ravna z njimi, kakor s sužnji. Maščevalna „nemesis“ pa že vzdiguje svojo glavo, od vseh strani Germanom zobe kažejo.

V **Napolju** na Laškem je prišlo do neredov. Ljudstvo preklinja sedanjo piemontezarsko vlado, in si želi one čase nazaj, ko je še pod lastnimi napolitanskimi kralji živelo mirno in malo davkov plačevalo. Tudi po drugih krajih Italije se prikazuje nezadovoljnost s sedanjimi razmerami med prostim ljudstvom, ki se za visoko politiko ne zmeni, ter sodi vlado le po praktičnem življenji. Zlasti v papeževih deželah zdihujejo zdaj pod visokimi davki, med tem ko jih prej skoraj nič niso imeli, ker so sv. oče več del svojih stroškov pokrili iz milodarov in iz dohodkov, ki so jih prinašali romarji. Sedanja Italija pa se vedno oborožuje in vojskuje, in to požre mnogo denarja, davki so silno visoki.

Izvirni dopisi.

Iz dolenjske ceste pod Ljubljano, 28. avgusta. Kam gremo, kam pri-

izkušen pa razumen vrtnar z mladimi rastlinami. Večkrat jih gre pogledat, očistit, oplet, zalivat, obrezat, če se prikaže kak divji izrastek in potem jih pokrije in varuje, da jih mraz ne umori: a kader poženo korenine in čvrsto vzrastejo, zelené in cveto, prepušča jih božji oskrbi. Tako so delali tudi gospod župnik. Pogosto so obiskali svojega duhovnega gojenca, da vidi, kako poganjajo in cveto v njem storjeni dobri sklepi; z vspehom in sadom so bili zadovoljni. Janko se je držal pošteno, kakor se drži mož poštenjak. Ko ozdravi, rekel je večkrat, da ima tiste ure, ko je bil v cerkvi, za najbolj srečne svojega življenja in da ni blažjih trenutkov na zemlji, kakor so tisti, ko se skesana duša pred Bogom ponižuje. Katinka je spodbujala z besedo in dejanjem svojega dvakrat milega Janka, da stanoviten ostane; pravim: dvakrat milega, ker zakonska vez je še le ondan vzvišena in posvečena, kadar veže dve složni srci, v edini ljubezni do Boga in lepi čednosti med sabo.

Zares, to je lepo in resnično! Enako goreča ljubezen, enaka čednost in srečna edinost: to je sreča na zemlji. Čednost in hudobna strast, resnica in laž, pravica in krivica, to dvoje se ne more nikdar ediniti, nikdar sprijazniti; nastati mora vedni boj, zmaga pa to ali uno in kar zmaga, to vlada potem.

(Dalje prih.)

demo s kupčijo? Nekdaj so smeli samo oni kupčevati z vinom, s špecerijskim blagom, ki se jim je pravica dala in so plačali patent in dohodninski davek, zdaj pa temu ni tako. Zdaj dobi vsak pravico, bodi mu je treba ali ne, če je človek zato ali ne, to je prosto. Še več pa kupčuje jih, ne rečem nič preveč, še enkrat toliko, ki nobenega zgoraj omenjenih davkov ne plačujejo in to še brez najmanjše skrbi. Posebno je naš kraj čedalje bolj temu vdan. Kakor gobe iz tal rastejo taki kupčevalci in vozijo svoje blago predrzno in kar očitno na prodaj. Naj mi bode dovoljeno nekaj teh naštetih.

V prvi vrsti so Dolenjci, ki na stotine veder vina v Ljubljano speljejo in plačevalcem davkov mnogo škodujejo. Drugi so taki krčmarji, ki brez patenta točijo in se izgovarjajo, da imajo vino za svoje delavce. Tako poznam, le kar je uro daleč iz mesta, štiri osebno. Izmed teh štirih je bil eden že sedem in sedemdesetkrat tožen tega dejanja, pa nič se mu ne zgodi in nič ga ne briga; in zakaj bi ga tudi, saj še ni nobene kazni plačal, če prav že kakih deset let toči. Spricati si kmetje drug drugemu ne upajo iz boječnosti, in če bi se vendar kak taki našel, saj se dá tudi s pol litrom vina podkupiti. Dalje so taki, ki nosijo v posodah vino po močvirji o košnji koscem po senožetih in o mlačvi celó očitno po vasi v hiše. Taki se zopet sklicujejo na kacega kupčevalca s tem izgovorom, da so le najeti, njegovo blago po hišah prodajati. Se ve da to ni res, a ne moremo jim nič. Neka taka ženska oseba polje samotež na teden po dvakrat, po dva, po tri sodčke jesih, če je treba tudi do Šmarije in vse proda. Ali ne škoduje zopet drugim? Govoril sem zaradi tega z žandarji in reklo se mi je, da morajo od župana povelje imeti, take zalezovati in da le takrat se zamorejo taki pod kazen dejati, ako se z lastnimi očmi vidi, da se je za blago denar iz roke v roko dal. Kaj jej zopet moremo? Nič boljše ni soseda krčmarica, ki prodaja tabak brez patenta, sol, olje, jesih, sladkor brez patenta in ima vsako nedeljo godbo na harmonikah brez licence in nič se ji ne more blizo. Zakaj ne? Zato ne, ker je vsak nje izgovor veljaven. Tabaka zalogo ima zato, ker ga sin domač fant puši. Harmonike so tudi sinove in če zna na nje igrati, zakaj ne bi gostje plesali; čemu zopet licence? — Olje, sol, jesih, sladkor se le po dekli, ki mleko v mesto nosi, prijateljem njenim strežaje donáša. Zato molči davkoplačevalec, kaj ti to mar, če komu kaj postrežem?

Žganje — kmalo bi ga bil pozabil. O ta brinjeva vejica se ne sme posušiti. Za žganjarijo patent imeti, to bi bilo kaj novega, kaj neumnega! To je prosto vsakemu in „pojdimok onemu le, ki ne plačuje patenta, ga lahko ceneje dá, to so istinite misli naših ljudi. In res, naša raztresena vas šteje 38 hiš, v katerih so štiri krčme, žganjarji pa osem, se ve da na tihem, toraj s krčmami skupaj 12, ktere že postrežejo šotorezcem. Vojaki, ki pridejo o izvanrednem času k popotnim vajam iz mesta ven, so postreženi po ženskah s kruhom, šnopsom, pivom, ki so ga za njimi iz mesta prinesle ali pripeljale, in ta postrežba se vrši ravno pred našimi krčmami. Da, celó naš domač kruhonosec ima konkurenco z ljubljanskim pekovskim dečkom, ki je začel celó s konjem voziti žemlje do Šmarije. Ako bode šlo tako naprej, dali bomo vino, žganje itd. le za delavce in prijatelje.

„Kaj pa župan“ si bode kdo mislil, ali ga ni doma ali spi ali muži? Da! res ga ni doma,

ker je vsaki čas pol drugo uro daleč, pa to le čez hrib po bližnici, po cesti peš pa nič več kot 2 uri in pol. Prosti smo, kakor brez župana in ljudje se tudi tako vedejo kakor bi ga ne bilo. Spi župan opravičeno, ker je nemogoče 5000 tisoč prebivalcev poznati, nadzirati in v redu držati. To se ve da so velike občine po deželi! Da so stroški velikih županij po deželi manjši ali nasprotno, da so stroški manjših županij večji, to sem pripravljen strokrat na enkrat dokazati, da ni res! Kaj takega je le ondi, kjer so občine bolj stisnene n. pr. v mestih, trgih itd., nikakor pa ne po raztresenih občinah. Mižati pa župan mora, ker bi si drugače ne bil življenja zvest. Kmetje župana ne pripoznajo za kako gosposko, zato je strašen grom in ropot, če bi koga kaznoval. Zabavljanja in zmerjanja mora prešlišati brez konca in kraja. To kmetiški župani milovaje britko skušajo.

Da konečno svoj dopis tudi v tem smislu končam, v katerem sem ga pričel, vprašam še, kakoršni bodo nasledki taci kupčij? Drugi pač ne morejo biti, kakor da bode vsaka tretja hiša krčma, vsaka peta prodajalnica in nobena kaj vredna. Ako je že obrtnija prosta, naj bi se vsaj ozir jemal na pravico prosegih oseb. Veliko je taci krčmarjev, ki surovežem in ponočnjakom vso prostost dajo, jim vsikdar vrata odpirajo, da le več stočijo. Koliko zlo iz tega izvira, nas žali Bog vsakdanja skušnja uči. Ali ne bi bilo prav, vsaj napol izobraženim, lepe pravosti, poštenim ljudem krčme dajati, ki ne bi gledali le na svoj dobiček, ampak tudi na red, postrežbo in snago? Ravno to bi bila najboljša šola za take robavse, ki le v vinu in žganji prepira iščejo. Poslanci deželni in državni, storite kaj za nas!

S Trsta 27. avg. (Slovenca na steno!)

Velika krivica se nam je zgodila, krivica, ktera žali naše najblažje čute. Nas Slovenca v Trstu, kterih je v ogromnem številu nastanjenih od pradednih časov na obalah sinje Adrije, nas delavne, pridne, pohlevne državljane, nas, šod kterih zgodovina zabilježi le domoljubje v ozkem in obširnem pomenu, nas, kteri nismo nikdar zaostali v prid colokupne države v prvi vrsti stati na ustavnem in na bojnem polju, nas, kterih ljubezen do cesarjeve hiše je neomahljiva, toraj nas prezira tržaško c. kr. namestništvo!

Kdo v Trstu je lepše, bolj prisrčno, bolj navdušeno praznoval cesarjevo pedesetletnico kakor mi? Le tisti deli mesta, kjer so Slovenci bolj pogostoma naseljeni, so bili razsvetljeni. Drugod so se vse hiše odlikovale po temi.

Cesarjevo pohvalo, pohvalo najvišjega gospodarja, ki je pravica in pravičnost sama, ki ljubi vse podložne mu narode enakomerno, je tržaško namestništvo razglasilo le v italijanskem in nemškem jeziku! Res globoko in britko žali poštenega Slovenca tako preziranje.

Poznamo dobro c. kr. namestnika, o kterim se je že dosti pisarilo, poznamo tudi dvornega svetovalca Pozzi-ja, o kterem bi imeli Dalmatinci dosti povedati, Quisque tandem?!

Z Gorice 28. avg. Naša „Soča“ prinaša sledeči dopis, ki bo gotovo tudi Vas mikal.

Slovenci!

Slavni rodoljubi so obhajali 22. t. m. v vasi Repnje na Kranjskem 100letni rojstni dan našega učenega jezikoslovca Jerneja Kopitarja. Vse priprave, ktere so se ondi vidile, cela slavnost po svojih posameznostih kakor po svoji celoti je bila živi dokaz, da so se ondi res slavni rodoljubi zbrali, kteri se svojih dobrotnikov, če jih tudi ni več, še vedno z veseljem

nespodobno spominjajo. Gotovo mi ni treba nadrobnejše dokazovati, da spada imenovani mož kot prvi slovenski jezikoslovni preiskovalec med največje dobrotnike slovenskega naroda. Namen mojih besed tudi ni, da bi na tem mestu delovanje in zasluge slavnega Kopitarja obširnejše popisoval; to se je že od drugih strani, posebno pa pri Kopitarjevi slovesnosti dovolj jasno kakor tudi primerno zgodilo. Jaz nameravam s svojimi bornimi besedami samo še eno pot več pokazati, kako nam je mogoče, spomin na našega neumrljivega rojaka slaviti.

Obče je znano, da je nameravalo Kopitarjevo prizadevanje pri vsakem njegovem slovestnem delu v prvi vrsti na temeljito pravilnost jezika. Če se tedaj hočemo temu velikanu na polji slovenskega slovstva hvaležne skazati, če hočemo njegovo ime, njegov spomin primerno in dostojno slaviti, je gotovo potrebno, da mu na poti od njega nam pokazani verno in vestno sledimo, da pri vsakem najmanjšem spisu v prvi vrsti na pravilnost jezika gledamo.

Žalibog imamo dandanašnji v tem obziru čudne prikazni, posebno pa pri celi skupini tistih spisov, kateri služijo potrebam ljudstva, kateri so za celi narod odločeni, toraj pravilnosti še tembolj potrebni, ker imajo zraven drugih nalog še tudi namen, da pravilni jezik med prostim ljudstvom širijo; menim namreč naše časnike. Obče je znano, da se po naših časnikih skoro toliko različnih mojstrov slovenščine nahaja, kolikor je dopisnikov; da se na tem polji semtertje oblike in izrazi zabljuje, ktere je gotovo temno jezikoslovno preiskovanje rodilo. Mirno opazujočemu bralcu se mora dozdevati, kakor da bi slovenski pisatelji eden drugemu nalašč vsaki svoja pota hodili, samo da bi se po svojih mnogokrat čudnih oblikah in izrazih od endruega razločevali ali morda celo odlikovali, namesto da bi vsi eno in isto pot hodili, pot, ktero so nam Kopitar in njegovi nasledniki na podlagi jezikoslovnih preiskovanj že utrdili in uglasili. Da tako delovanje našemu matrnemu jeziku ne more koristiti, je jasno in tudi že silno potrebno, da se ti težavi v okom pride. Posebno veljajo moje besede časniškemu glasilu, ktero je zaradi svojih vsestranskih poročil med narodom skoro najbolj čislano in razširjeno, namreč „Slovenskemu Narodu“, med tem ko še nahajamo n. pr. v „Soči“, v „Novicah“, v „Slovincu“ itd. pravi domači, novih dvomljivih in sumljivih oblik in izrazov še prosti jezik.

Mislím, da mi moje odkritosrčnosti nikdo ne zameri; kajti moje besede nameravajo samo in edino na pospeševanje našega najdražjega narodnega blaga, to je, našega maternega jezika. Ne delajmo torej, predragi mi rojaki, vsaki na svojo roko slovenske slovnice; ravnajmo se po pisavi strokovnjakov, kateri zmorejo edini pravilnost oblik in izrazov spoznati in presoditi; kteri se tudi, izvzemši samo nekatere malenkosti — kar sicer tudi ne bi treba bilo — enih in istih oblik in pravil poslužujejo, kar ni čuda, če premislímo, da so učenci istih učiteljev, namreč naslednikov slavnega Kopitarja.

Zedinimo se torej, predragi rodoljubi, da se hočemo v bodočnosti pri vsakem spisu pravil in oblik posluževati, ktere pravi strokovnjaki na podlagi jezikoslovnih preiskovanj kot prave spoznajo in rabijo. Če storimo to, če se v ti važni zadevi zedinimo, tako slavimo najlepše mili spomin na našega neumrljivega Kopitarja. Slavnost njegovega 100letnega rojstnega dne

je minila; pa spomin, ktereга nameravajo moje borne besede doseči, ostane na veke.

V Ljubljani 23. avg. 1880.

Rajmund Čuček,

profesor na c. k. učit. izobraževališči v Gorici.

Domače novice.

V Ljubljani, 31. avgusta.

(Wawreczka brez konca in kraja ali „liedertaflerji“ pred sodnijo.) Finančnega uradnika niže vrste, E. Wawreczko po dogodbah na Šmarni gori in v Medvodah tako hudo koža srbi, da ne more nehati nositi jo v grbo in to celó pred sodnijo. Kako se je s svojim „popravkom“ opekel pri „Slovincu“, smo že po vedali. To mu pa ni še bilo dosti, šel je in tožil pri okrajni sodnji ljubljanski tudi „Novice“, ki njegovega „popravka“ niso hotele sprejeti, rekši da vsa ta reč še ni jasna. O tem je bila prva obravnava 19. t. m., odgovorni vrednik gosp. Majar pa tudi tu ni hotel nič vedeti o popravku Wawreczkinem, marveč je ponudil dokaz resnice glavnih reči, nad katerimi se je Wawreczka spodtikal, po pričah. Zato je bila obravnava preložena na petek 27. t. m.

K drugi obravnavi sta oba, toženec in tožnik pripeljala priče, iz katerih odgovorov posnamemo sledeče: Priča gosp. Kadilnik je bil prišel drugo nedeljo na Šmarno goro in tam slišal, da so „liedertaflerji“ med mašo polegali se po grmovji, slekli srajce in jih razobesili po grmovji, med tem pa s suknjami ogrnjeni hodili okrog cerkve, da so se ženske sramovale, drugi ljudje pa se hudo jezili; sploh so ljudje rekli, da ljudi, ki bi se bili tako grdo vedli, na Šmarni gori še niso videli. Tudi je zvedel, da so v cerkev prišli s tlečimi smodkami, pa še le po maši, ker med mašo so v grmovji golaš kuhali.

Priča Šušteršič, kmetiški fant, ki je „liedertaflerjem“ mehove gonil, pripoveduje, da je nek gospod prišel na kor s tlečo smodko, ktero je na okno položil, potem pa, ko jo je on, priča, predal na ograjo, jo je celó v usta vzel in krepko potegnil. Ravno tako je videl „liedertaflerje“ brez srajc, dva celó z zgornjim životom čisto naga za cerkvijo, kjer se ljudje sprehajajo. Na vprašanje gosp. sodnika potrdi tudi on, da so na orglah igrali take, po katerih „se da že plesati.“

Šmarnogorski mežnar potrjuje, da so „gospodje“ hodili brez srajc okoli cerkve in da jim nazadnje nobena ženska ni hotela več streči. On pravi, da je med njimi bilo videti tudi ženske Ljubljančanke.

Najodločneje govori gosp. Škrbinec, čevljar z Ljubljane. On je bil tisto nedeljo na gori s svojo rodovino, med katerimi ste bili dve hčeri po 16 in 14 let. Ko so stopili v gostilnico, je sedel za mizo „liedertafler“ brez srajce, da je spod suknje kazal nagoto. Na to so se vsi nevoljni obrnili v stran. Ravno take „zulukafre“ je bilo videti okoli cerkve, srajce pa so se po grmovji sušile. Zato se je on zopet s svojo rodovino obrnil in šel v gostilnico nazaj, ko je bila prazna teh divjakov. On sklene, da tako nespodobno obnašajočih se omikanih ljudi še nikdar videl ni. (Zanimivo je o tej priči to, da jo je Wawreczka poklical za se, pa se je tako opekel ž njo.)

Priče tožnika Wawreczke ne vedó nič povedati, še tega ne morejo vtajiti, da bi „liedertaflerji“ v Medvodah ne bili krog kozolcev, polnih žita, kadili.

Razsodba o tej zadevi je bila v soboto

popoldne. Po tej je bil toženi odgovorni vrednik „Novic“, gosp. A. Majar, spoznan nekri-vega prestopka §. 21 (da Wawreczkinega popravka ni sprejel), a tožnik E. Wawreczka je bil obsojen, poplačati stroške vse obravnave, ker, čeravno ni dokazalo se po priseženih pričah vse, kar so pisale „Novice“ o „liedertaflerjih“ so vendar dokazane glavne točke in to, da so se nespodobno obnašali na Šmarni gori v cerkvi in okoli nje, pa tudi še v Medvodah tako, da se je moglo res dražiti ljudstvo in vznemirjati.

Po razsodbi, ktero je gosp. sodnik naznačil v slovenskem jeziku, je Wawreczka rekel nemški: „Jaz pač nisem vsega razumil, pa se vendar pritožim.“ *) Slobodno mu, „liedertaflerji“ mu menda ne bodo hvaležni za to, da je njihove umazane srajce zdaj tako pred svetom razobesil. Je neka reč, ki tem huje smrdi, čem bolj jo mešaš. Menda bo zdaj Wawreczka vsaj enkrat dosti imel.

(Pritožba do mestnega fizika.) Več meščanov s poljanskega predmestja nam toži, kako nečedna so tam nektera dvorišča mesarjev, kaka nemarnost je tam in kak zdravju škodljivi puh prihaja iz njih. Največ trpe zaradi tega otroci, katerih je že veliko pomrlo, več pa jih še bolnih leži. O resnici tega bi se gosp. dr. Kovač lahko prepričal, če bi se ne le vozil po ulicah, ampak tu in tam stopil tudi v kako hišo, na kako klavno dvorišče. Pač je občna želja, da bi se mestna klavnica prej ko prej zi dala, da bi bili rešeni te zdravju škodljive nadloge.

(V Ameriko) se je vrnil včeraj čast. gosp. Jakob Trobec na svojo dekanijo Wabasha ob reki Mississippi. Prišel je bil obiskat svojo rodovino v Polhovem gradu, potem pa si ogledoval še nekoliko svojo kranjsko domovino in obiskal svoje zuanee in prijatelje.

(Komar v Šiški.) Zadujo nedeljo so v Šiški komarja drli, kakor vsako leto ob tem času. Brezštevilna množica ljudstva iz Ljubljane je prišla k tej slovesnosti, in komar je bil tako velik, da nobeden ni šel lačen domu. Narodna Šiška je plavala v veselji, posebno v čitalnici.

Razne reči.

— Narave čudo. Na posestvu g. viteza Schneida pri Kamniku (v Zaprcah) cveté jablana; čudež je to, ker je drevo že do cela posušeno.

— Provincijal-kapitel čč. oo. frančiškanov hrvaško-kranjske provincije se je ta teden 25. in 26. avg. obhajal v Ljubljani. Snidili so se vsi volilci imenovane provincije, namreč pred. oo.: provincijal, vizitator, kustos, štirje definitorji in gvardijani vsih dvanajstih samostanov. Po slovesni sv. maši k sv. Duhu so v sredo pričeli zborovanje. Kar smo še do časa zvedili, je sledeče: Provincijal P. Friderik Hönigman; kustos P. Evstahij Ozimek; definitorji: PP. Bernark Vovk, Albert Pintar, Ignacij Stavadher, Bonaventura Sell.

*) Ta Wawreczka toraj ne razumi slovenski, čeravno je uradnik, ki ima največ občeovati s Slovenci. Radoveden sem, kje je dobil za svojo službo potrebno spričevalo o znanji slovenskega jezika.

Stavec.

Telegrafične denarne cene 30. avgusta.

Papirna renta 72 80 — Srebrna renta 73 70 — Zlata renta 88 15 — 1860letno državno posojilo 132 — Bankine akcije 835 — Kreditne akcije 289 90 — London 117 90 — — Ces. kr. cekini 5 58. — 20-frankov 9 36.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.